

СУД ЕЎРАЗІЙСКАГА ЭКАНАМІЧНАГА САЮЗА

КАНСУЛЬТАТЫЎНАЕ ЗАКЛЮЧЭННЕ

11 ліпеня 2023 года

горад Мінск

Вялікая калегія Суда Еўразійскага эканамічнага саюза ў складзе:

старшынствуючага Айрыян Э.У.,
суддзі-дакладчыка Ажыбраімавай А.М.,
суддзяў Баішава Ж.Н., Коласа Д.Г., Нешатаевай Т.М.,
Сейцімавай В.Х., Скрыпкінай Г.А., Туманяна А.Э., Федарцова А.А., Чайкі К.Л.,

пры сакратару судовага пасяджэння Асаналіевай А.К.,
заслухаўшы суддзю-дакладчыка, даследаваўшы матэрыялы справы,
кіруючыся пунктамі 46, 47, 49, 50, 68, 69, 73, 96, 98 Статута Суда
Еўразійскага эканамічнага саюза, артыкуламі 72, 85 Рэгламенту Суда
Еўразійскага эканамічнага саюза,

прадастаўляе наступнае кансультацыйнае заключэнне па заяве
Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь аб растлумачэнні палажэнняў
Дагавора аб Еўразійскім эканамічным саюзе ад 29 мая 2014 года і
асобных рашэнняў органаў Еўразійскага эканамічнага саюза.

Пытанне заяўніка

Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь звярнулася ў Суд
Еўразійскага эканамічнага саюза (далей – Суд) ад імені Рэспублікі
Беларусь (далей – заяўнік) з заявай аб растлумачэнні палажэнняў
Дагавора аб Еўразійскім эканамічным саюзе ад 29 мая 2014 года (далей –
Дагавор) і асобных рашэнняў органаў Еўразійскага эканамічнага саюза
(далей – Саюз).

Заяўнік спасылаецца на пункт 2 артыкула 53 Дагавора, згодна з якім
прадукцыя, у дачыненні да якой уступіў у сілу тэхнічны рэгламент
Саюза, выпускаецца ў абарачэнне на тэрыторыі Саюза пры ўмове, што

яна прайшла неабходныя працэдуры ацэнкі адпаведнасці, устаноўленыя тэхнічным рэгламентам Саюза.

Заяўнік адзначае, што ў бягучы час тэхнічныя сродкі, якія функцыянуюць у складзе аўтаматычных устаноў вадзянога і пеннага пажаратушэння (вузлы кіравання і рознае камплектуючае абсталяванне (сігнальныя і адваротныя клапаны, засаўкі, затворы, краны, сігналізатары ціску і патоку вадкасці і г.д.)), з'яўляюцца аб'ектам тэхнічнага рэгулявання тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза «Аб патрабаваннях да сродкаў забеспячэння пажарнай бяспекі і пажаратушэння» (ТР ЕАЭС 043/2017), прынятага рашэннем Савета Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 23 чэрвеня 2017 года № 40 (далей – ТР ЕАЭС 043/2017), і падлягаюць абавязковаму пацвярджэнню адпаведнасці.

Пунктам 91 ТР ЕАЭС 043/2017 прадугледжваецца, што адпаведнасць прадукцыі ўказанаму рэгламенту забяспечваецца выкананнем яго патрабаванняў непасрэдна або выкананнем патрабаванняў стандартаў, уключаных у пералік стандартаў, у выніку прымянення якіх на добраахвотнай аснове забяспечваецца выкананне ТР ЕАЭС 043/2017.

Пунктам 108 Пераліку міжнародных і рэгіянальных (міждзяржаўных) стандартаў, а ў выпадку іх адсутнасці – нацыянальных (дзяржаўных) стандартаў, у выніку прымянення якіх на добраахвотнай аснове забяспечваецца выкананне патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза «Аб патрабаваннях да сродкаў забеспячэння пажарнай бяспекі і пажаратушэння» (ТР ЕАЭС 043/2017), зацверджанага рашэннем Калегіі Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 19 лістапада 2019 года № 200 (далей – пералік стандартаў), прадугледжваецца, што для пацвярджэння адпаведнасці патрабаванням ТР ЕАЭС 043/2017 у дачыненні да разгляданай групы прадукцыі на добраахвотнай аснове прымяняецца нацыянальны стандарт Расійскай Федэрацыі ДАСТ Р 51052-2002 «Устаноўкі вадзянога і пеннага пажаратушэння аўтаматычныя. Узлы кіравання. Агульныя тэхнічныя патрабаванні. Метады выпрабаванняў» (далей – ДАСТ Р 51052-2002), а менавіта, пункты 6.2, 6.3 і 7 ДАСТ Р 51052-2002.

На падставе выкладзенага заяўнік просіць растлумачыць наступнае: парадак прымянення палажэнняў Дагавора, тэхнічнага рэгламенту ТР ЕАЭС 043/2017 і рашэння Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 19 лістапада 2019 года № 200 пры пацвярджэнні адпаведнасці камплектуючага абсталявання ўстаноў пажаратушэння ў парадку добраахвотнага выканання патрабаванняў узаемазвязанага з ТР ЕАЭС 043/2017 нацыянальнага стандарту Расійскай Федэрацыі ДАСТ Р 51052-2002;

парадак афармлення сертыфікатаў адпаведнасці і дэкларацый аб адпаведнасці, выдадзеных (зарэгістраваных) на камплектуючае абсталяванне ўстановак пажаратушэння для выпадку, калі патрабаванні ДАСТ Р 51052-2002 пацверджаны не ў аб'ёме, устаноўленым рашэннем Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 19 лістапада 2019 года № 200;

з улікам правіл афармлення сертыфікатаў адпаведнасці і дэкларацый аб адпаведнасці, зацверджаных рашэннем Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 25 снежня 2012 года № 293 «Аб адзіных формах сертыфіката адпаведнасці і дэкларацыі аб адпаведнасці патрабаванням тэхнічных рэгламентаў Еўразійскага эканамічнага саюза і правілах іх афармлення», які аб'ём звестак аб прымененых асобных раздзелах (пунктах, падпунктах) стандарту ДАСТ 51052-2002, у выніку прымянення якога на добраахвотнай аснове забяспечваецца выкананне патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту, павінен адлюстроўвацца ў бланках дакументаў аб ацэнцы адпаведнасці (уся сукупнасць элементаў стандарту, прадугледжаная пералікам узаемазвязаных стандартаў, або толькі пералік элементаў стандарту, патрабаванні якіх фактычна пацвярджаліся заяўнікам пры ацэнцы адпаведнасці).

Працэдура ў Судзе

У рамках падрыхтоўкі справы аб растлумачэнні да разгляду ў парадку артыкула 75 Рэгламенту Суда Еўразійскага эканамічнага саюза, зацверджанага Рашэннем Вышэйшага Еўразійскага эканамічнага савета ад 23 снежня 2014 года № 101, накіраваны запыты і атрыманы адказы Еўразійскай эканамічнай камісіі, Міністэрства юстыцыі Рэспублікі Беларусь, Генеральнай пракуратуры Расійскай Федэрацыі, кампетэнтных органаў у сферы надзвычайных сітуацый і пажарнай бяспекі Рэспублікі Арменія, Рэспублікі Беларусь, Расійскай Федэрацыі, Кыргызскай Рэспублікі, Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў Рэспублікі Беларусь, Інстытута заканадаўства і прававой інфармацыі Рэспублікі Казахстан, Інстытута заканадаўства і параўнальнага правазнаўства пры Урадзе Расійскай Федэрацыі, Інстытута дзяржавы і права Расійскай акадэміі навук.

Вялікая калегія Суда прадастаўляе кансультацыйнае заключэнне па пытаннях, выкладзеных у заяве ад 5 красавіка 2023 года (зых. № 07-20/424).

Вывады Вялікай калегіі Суда

Вялікая калегія Суда лічыць, што для адказу на пытанні заяўніка неабходна растлумачыць парадак прымянення палажэнняў Дагавора, тэхнічнага рэгламенту ТР ЕАЭС 043/2017, а таксама рашэнняў органаў Саюза ў сферы тэхнічнага рэгулявання.

1. У Саюзе дзейнічае сістэма тэхнічнага рэгулявання, якая з'яўляецца адным са складнікаў рэалізацыі прынцыпу свабоднага руху тавараў. Тэхнічнае рэгуляванне падразумявае ўніфікацыю абавязковых тэхнічных патрабаванняў да прадукцыі, уключанай у Адзіны пералік прадукцыі, у дачыненні да якой устанаўліваюцца абавязковыя патрабаванні ў рамках Мытнага саюза, зацверджаны рашэннем Камісіі Мытнага саюза ад 28 студзеня 2011 года № 526 (далей – адзіны пералік), і прыняцце для гэтых мэт адзіных тэхнічных рэгламентаў Саюза.

Праколам аб тэхнічным рэгуляванні ў рамках Еўразійскага эканамічнага саюза (дадатак № 9 да Дагавора; далей – Пратакол аб тэхнічным рэгуляванні) у абзацы 27 пункта 2 устанаўліваецца, што тэхнічнае рэгуляванне ў Саюзе – гэта «правое рэгуляванне адносінаў у сферы ўстанавлення, прымянення і выканання абавязковых патрабаванняў да прадукцыі або да прадукцыі і звязаных з патрабаваннямі да прадукцыі працэсаў праектавання (уключаючы пошукі), вытворчасці, будаўніцтва, мантажу, наладкі, эксплуатацыі, захоўвання, перавозкі, рэалізацыі і ўтылізацыі, а таксама правое рэгуляванне адносінаў у сферы ацэнкі адпаведнасці».

Згодна з пунктам 1 артыкула 53 Дагавора прадукцыя, якая выпускаецца ў абарачэнне на тэрыторыі Саюза, павінна быць бяспечнай. Забеспячэнне бяспекі прадукцыі, гэта значыць адсутнасці недапушчальнай рызыкі, звязанай з магчымасцю прычынення шкоды і (або) нанясення ўрон, як гэта прадугледжана абзацам другім пункта 2 Пратакола аб тэхнічным рэгуляванні, з'яўляецца асноўнай мэтай адзінага тэхнічнага рэгулявання ў Саюзе.

Для пацвярджэння бяспекі прадукцыі і допуску яе абарачэння на тэрыторыі Саюза ў адпаведнасці з пунктам 2 артыкула 53 Дагавора прадугледжваецца, што прадукцыя павінна прайсці неабходныя працэдуры ацэнкі адпаведнасці, устаноўленыя тэхнічным рэгламентам Саюза (тэхнічнымі рэгламентамі Саюза).

На гэтай падставе ў Саюзе рэалізуецца прынцып адзінства правіл і працэдур правядзення абавязковай ацэнкі адпаведнасці прадукцыі, уключанай у адзіны пералік, у адпаведнасці з якім прымяненне і выкананне ў дзяржавах – членах Саюза тэхнічных рэгламентаў Саюза ажыццяўляецца без выключэнняў.

Вялікая калегія Суда падкрэслівае, што ў адпаведнасці з абзацам другім пункта 2 артыкула 53 Дагавора дзяржавы-члены забяспечваюць абарачэнне прадукцыі, якая адпавядае патрабаванням тэхнічнага рэгламенту Саюза (тэхнічных рэгламентаў Саюза), на сваёй тэрыторыі без прад'яўлення дадатковых патрабаванняў да такой прадукцыі ў дачыненні да патрабаванняў, якія ўтрымліваюцца ў тэхнічным

рэгламенце Саюза (тэхнічных рэгламентах Саюза), і без правядзення дадатковых працэдур ацэнкі адпаведнасці.

Дагаворам вызначаны механізм выканання ўстаноўленых у тэхнічным рэгламенце Саюза абавязковых патрабаванняў да аб'ектаў тэхнічнага рэгулявання праз выкарыстанне стандартаў рознага ўзроўню.

Так, у адпаведнасці з пунктам 3 артыкула 52 Дагавора для выканання патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Саюза і ацэнкі адпаведнасці патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Саюза на добраахвотнай аснове могуць прымяняцца міжнародныя, рэгіянальныя (міждзяржаўныя) стандарты, а ў выпадку іх адсутнасці (да прыняцця рэгіянальных (міждзяржаўных) стандартаў) – нацыянальныя (дзяржаўныя) стандарты дзяржаў-членаў.

З мэтай рэалізацыі гэтага механізма выканання патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Саюза пункт 4 Пратакола аб тэхнічным рэгуляванні ўстанаўлівае паўнамоцтвы Камісіі зацвярджаць пералік міжнародных і рэгіянальных (міждзяржаўных) стандартаў, а ў выпадку іх адсутнасці – нацыянальных (дзяржаўных) стандартаў, у выніку прымянення якіх на добраахвотнай аснове забяспечваецца выкананне патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Саюза.

Пры гэтым нацыянальны стандарт прымяняецца на добраахвотнай аснове і з'яўляецца дастатковай умовай выканання патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту (абзац 2 пункта 4 Пратакола аб тэхнічным рэгуляванні). Разам з тым «добраахвотнасць» не ёсць «абавязковасць».

У адпаведнасці з пунктамі 1 і 3 артыкула 6 Дагавора, а таксама пунктам 13 Палажэння аб Еўразійскай эканамічнай камісіі (дадатак № 1 да Дагавора), якія зацвярджаюцца рашэннем Камісіі, тэхнічныя рэгламенты Саюза маюць нарматыўны характар, уваходзяць у права Саюза і не павінны супярэчыць палажэнням Дагавора. Са зместу падпункта 3 пункта 1 артыкула 51 і пункта 2 артыкула 52 Дагавора вынікае, што тэхнічныя рэгламенты Саюза валодаюць уласцівасцямі прамога дзеяння і непасрэднага прымянення і павінны выконвацца без выключэнняў, акрамя выключэнняў, прадугледжаных абзацам другім пункта 3 Пратакола аб тэхнічным рэгуляванні.

2. Пры гэтым у адпаведнасці з пунктам 108 пераліку стандартаў да распрацоўкі адпаведнага міждзяржаўнага стандарту прымяняюцца пункты 6.2, 6.3, 7 ДАСТ Р 51052-2002.

Рашэннем Калегіі Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 21 мая 2019 года № 81 зацверджана Праграма па распрацоўцы (унясенні змяненняў, пераглядзе) міждзяржаўных стандартаў, якія ўтрымліваюць правілы і метады даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў, у тым ліку правілы адбору ўзораў, неабходныя для прымянення і выканання патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза

«Аб патрабаваннях да сродкаў забеспячэння пажарнай бяспекі і пажаратушэння» (ТР ЕАЭС 043/2017) і ажыццяўленні ацэнкі адпаведнасці аб'ектаў тэхнічнага рэгулявання, пунктам 35 якой для праекта міждзяржаўнага стандарту «Устаноўкі вадзянога і пеннага пажаратушэння аўтаматычныя. Вузлы кіравання. Агульныя тэхнічныя патрабаванні. Метады выпрабаванняў» запланавана распрацоўка ДАСТ на аснове ДАСТ Р 51052-2002 (для пэўных пунктаў ТР ЕАЭС 043/2017) у перыяд з 2018 па 2020 гады.

Вялікая калегія Суда адзначае, што на сённяшні дзень такі акт не прыняты, што прадугледжвае неабходнасць прымянення пункта 120 Пераліку міжнародных і рэгіянальных (міждзяржаўных) стандартаў, а ў выпадку іх адсутнасці – нацыянальных (дзяржаўных) стандартаў, якія ўтрымліваюць правілы і метады даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў, у тым ліку правілы адбору ўзораў, неабходныя для прымянення і выканання патрабаванняў тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза «Аб патрабаваннях да сродкаў забеспячэння пажарнай бяспекі і пажаратушэння» (ТР ЕАЭС 043/2017) і ажыццяўлення ацэнкі адпаведнасці аб'ектаў тэхнічнага рэгулявання, зацверджанага рашэннем Калегіі Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 19 лістапада 2019 года № 200, у якім утрымліваецца адсылка да палажэнняў нарматыўнага прававога акта дзяржавы-члена (Расійскай Федэрацыі) – ДАСТ Р 51052-2002.

Вялікая калегія Суда адзначае, што гэты пералік утрымлівае міждзяржаўныя і рэгіянальныя (міждзяржаўныя) стандарты, а ў выпадку іх адсутнасці – нацыянальныя (дзяржаўныя) стандарты, якія ўключаюць правілы і метады даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў, у тым ліку правілы адбору ўзораў.

Такім чынам, неабходна размяжоўваць два працэсы.

Першы звязаны з прымяненнем на добраахвотнай аснове вытворцамі для прадукцыі «вузлы кіравання ўстановак вадзянога і пеннага пажаратушэння аўтаматычныя» ДАСТ Р 51052-2002 (пункты 6.2, 6.3, 7) або прымяненнем патрабаванняў ТР ЕАЭС 043/2017.

Другі тычыцца выкарыстання правіл, метадаў даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў, у тым ліку правіл адбору ўзораў і ажыццяўлення ацэнкі адпаведнасці ў дачыненні да прадукцыі «вузлы кіравання ўстановак вадзянога і пеннага пажаратушэння аўтаматычныя» на падставе ДАСТ Р 51052-2002.

3. Размежаванне ў дачыненні да спасылак на розныя спосабы ацэнкі адпаведнасці бяспекі прадукцыі прадугледжана Правіламі афармлення сертыфіката адпаведнасці патрабаванням тэхнічнага рэгламенту Еўразійскага эканамічнага саюза, зацверджанымі рашэннем Калегіі Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 25 снежня 2012 года № 293 «Аб

адзіных формах сертыфіката адпаведнасці і дэкларацыі аб адпаведнасці патрабаванням тэхнічных рэгламентаў Еўразійскага эканамічнага саюза і правілах іх афармлення» (далей – правілы).

Пры гэтым пунктам 6 правіл вызначаны патрабаванні да зместу сертыфіката адпаведнасці. У прыватнасці, у полі 10 адзінай формы сертыфіката адпаведнасці павінна ўказвацца найменне тэхнічнага рэгламенту (тэхнічных рэгламентаў) незалежна ад таго, ці прымяняліся на добраахвотнай аснове патрабаванні міжнародных і рэгіянальных (міждзяржаўных) стандартаў, а ў выпадку іх адсутнасці – нацыянальных (дзяржаўных) стандартаў з пераліку стандартаў.

Згодна з указанымі правіламі, у полі 11 указваюцца ў тым ліку іншыя дакументы, прадстаўленыя заяўнікам у якасці доказу адпаведнасці прадукцыі патрабаванням тэхнічнага рэгламенту (тэхнічных рэгламентаў), а ў полі 12 – звесткі аб іншых стандартах і дакументах (у выпадку іх прымянення) і іншая інфармацыя (пры наяўнасці). Гэта пацвярджае, што форма сертыфіката прадугледжвае адпаведныя палі для запаўнення ў выпадку непрымянення стандартаў, у якіх павінны быць указаны іншыя дакументы, якія паслужылі падставай для ацэнкі рызык сертыфіцыруючым органам.

Такім чынам, у выпадку выбару на добраахвотнай аснове суб'ектам гаспадарання нацыянальнага стандарту для ацэнкі адпаведнасці патрабаванням ТР ЕАЭС 043/2017 у сертыфікацыі адпаведнасці падлягаюць указанню ўсе складнікі пунктаў нацыянальнага стандарту, прадугледжаныя пунктам 108 пераліку стандартаў для канкрэтнага віду прадукцыі.

На падставе выкладзенага Вялікая калегія Суда дае наступныя адказы на пытанні заяўніка.

1. Пры ажыццяўленні праверкі адпаведнасці патрабаванням ТР ЕАЭС 043/2017 у выпадку добраахвотнага выканання суб'ектам гаспадарання нацыянальнага стандарту, прадугледжанага Пералікам стандартаў, у выніку прымянення якіх на добраахвотнай аснове забяспечваецца выкананне патрабаванняў ТР ЕАЭС 043/2017, зацверджаным рашэннем Калегіі Еўразійскай эканамічнай камісіі ад 19 лістапада 2019 года № 200, ацэнцы падлягаюць пункты нацыянальнага стандарту ў поўным аб'ёме, прадугледжаныя для канкрэтнага віду прадукцыі.

2. У сертыфікатах адпаведнасці (поле 11) адлюстроўваюцца пратаколы даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў (у выпадках, прадугледжаных схемай сертыфікацыі), складзеныя акрэдытаванымі выпрабавальнымі лабараторыямі (цэнтрамі), уключанымі ў адзіны рэестр

органаў па ацэнцы адпаведнасці Саюза, па відах даследаванняў (выпрабаванняў) і вымярэнняў, прадугледжаных у тэхнічным рэгламенце, а таксама ў стандартах, уключаных у пералік стандартаў для ацэнкі адпаведнасці, і выкананых указанымі арганізацыямі.

3. У сертыфікацыі адпаведнасці ўказваюцца пункты нацыянальнага стандарту і іх складнікі ў поўным аб'ёме, прадугледжаныя для канкрэтнага віду прадукцыі.

Заклучныя палажэнні

1. Копію гэтага кансультацыйнага заключэння накіраваць заяўніку.
2. Кансультацыйнае заключэнне размясціць на афіцыйным інтэрнэт-сайце Суда.

Старшынствуючы

Суддзя-дакладчык

Суддзі

Э.У. Айрыян

А.М. Ажыбраімава

Ж.Н. Баішаў

Д.Г. Колас

Т.М. Нешатаева

В.Х. Сейцімава,

Г.А. Скрыпкіна

А.Э. Туманян

А.А. Федарцоў

К.Л. Чайка